

НОВИ САД - На данашњи дан 1875. године, после напада хајдука под вођством Пере Тунгуза на турски караван у Бишини, избио је Невесински устанак, највећи против турског царства у Босни и Херцеговини. Устанак се брзо ширио и после месец дана букнуо је и у Босанској крајини. У неколико бојева устаници су однели победе, највећу на Муратовици, где су Турци 10. и 11. новембра 1875. изгубили 1.325 људи. Устанак је заинтересовао Европу за стање у земљама под турском влашћу. Србија је у лето 1876. објавила рат Турској у који се 1877. укључила Русија. Рат је завршен за Србе неправедним Санстефанским миром, ревидираним на Берлинском конгресу 1878. у корист Србије.

Данас је среда, 24. јун, 175. дан 2020. До краја године има 191 дан.

1501-Португалски морепловац Педро Кабрал вратио се у отаџбину са путовања током којег је Бразил прогласио поседом Португалије.

1611- Енглеског истраживача Хенрија Хадсона, који је први испитао источне обале Гренланда и реку Хадсон, побуњена посада његовог брода "Дискавери" је са осморицом присталица оставила у Хадсоновом заливу, где су потом сви умрли од глади и зиме. Током четири путовања истраживао је Северни ледени океан, покушавајући да открије морски пут из Европе у Азију преко Арктика, при чему је открио и Хадсоново море и Хадсонов мореуз.

1668- Рођен је италијански филозоф, историограф и теоретичар права Ђовани Батиста Вико или Ђамбатиста, оснивач филозофије историје и претеча етнологије. Рођен као син сиромашног књижара, на универзитету у родном Напуљу 1697. постао је професор реторике. Пре тога је десетак година изучавао Платона и Тацита, јер је према његовим речима први "описивао идеалног човека, а други човека какав јесте". Напуљски краљ Карло именовао га је 1735. за краљевског историографа. Као филозоф историје заступао је неку врсту цикличне теорије. Дела: "Принципи нове науке о заједничкој природи нација", "Универзално право", "Аутобиографија".

1785- Турска војска скадарског везира Махмуд паше Бушатлије продрла је у Цетиње, где паша није поштедео ни манастир који је крајем 15. века саградио Иван Црнојевић, према предању његов предак. Манастир у којем се налазила прва српска штампарија (прва у јужнословенским земљама такође), обновио је 1786. владика Петар I. У њој су од 1493. штампане ћириличне књиге, укључујући "Октоих првогласник".

1848- Због декрета о укидању "народних радионица" - отворених под притиском радничких демонстрација у фебруару 1848, у којима се запослило 150.000 незапослених, у Паризу је избио устанак радника, који је после три дана угушио генерал Луј Кавењак.

1894- Рођен је енглески краљ Едвард VIII, који је на престо ступио 1936. али се круне одрекао исте године под притиском владе и Парламента, због женидбе Американком Волис Симпсон, која је за собом већ имала два брака, у корист млађег брата Џорџа VI. Потом је до смрти 1972. живео у иностранству, под титулом војвода од Виндзора.

1929- Рођен је француски модни креатор Тед Лapidус. Прославио се шездесетих и седамдесетих 20. в. унисекс модом и сафари стилем. Едмонд Тед Лapidус рођен у Паризу, као син руског емигранта кројача, своју модну кућу основао је 1958. Облачио је бројне познате личности, међу којима су и Брижит Бардо и Ален Делон.

1945- Јапански командант, генерал Мицуру Ушиђима извршио је самоубиство после пораза од стране америчких трупа на острву Окинава, попришту најкрвавије битке на Пацифику у Другом светском рату. Званично је саопштено да је током борби за Окинаву погинуло 234.183 војника и цивила.

1947- У САД је усвојен Тафт-Хартлијев закон, којим је ограничено право радника да организују штрајкове и приморан синдикат да искључи прокомунистичке руководиоце. Шефу државе је дато право да на 80 дана суспендује сваку штрајкачку акцију коју оцени опасном за националну безбедност.

1956- Пуковник Гамал Абдел Насер изабран је за председника Египта.

1960- Патрис Лумумба постао је први премијер независне Републике Конго, до тада колоније Белгијски Конго.

1970- Студенти у Токију сукобили су се са полицијом током великих демонстрација против продужења америчко-јапанског "Пакта о безбедности".

1980- Управљајући авионом погинуо је Санђај Ганди, син шефа индијске владе Индире Ганди, за ког се веровало да ће је наследити у врху индијске политичке сцене.

1985- Изнад Атлантског океана експлодирала је бомба коју су подметнули Сики терористи у авион типа "Боинг 747" компаније "Ер Индија" на линији Торонто - Бомбај, усмртивши свих 329 путника и чланова посаде.

1993- Нигеријски диктатор, генерал Ибрахим Бабангида поништио је председничке изборе одржане 12. јуна и онемогућио повратак демократије.

1994- Јужноафричка република се, после деценија међународне изолације због политике апартејда, вратила у Генералну скупштину Уједињених нација.

1995- Умро је амерички микробиолог Џонас Едвард Салк, који је 1954. пронашао вакцину против дечје парализе, епохално откриће које је на минимум смањило опасност од опаке

болести.

1996- Умро је грчки државник и економски стручњак Андреас Папандреу, први социјалистички шеф владе у Грчкој. Био је председник владе од 1981. до 1989. и од 1993. до јануара 1996, када се повукао због болести. Предавао је на америчким универзитетима Харвард и Беркли, а у политички живот Грчке ушао је 1961. као члан Уније центра, странке својег оца Георгиоса. У очевој влади био је министар, али је дао оставку због несугласица с десним струјама у партији, а 1965. је напустио земљу. По повратку, после војног пуча 1967, затваран је као противник војне управе, а 1968. добио је дозволу да оде у САД. Вратио се 1974. и основао Свегрчки социјалистички покрет (ПАСОК), с којим је добио изборе 1977. а на чело владе је дошао четири године потом кад је ПАСОК поново добио изборе.

1996- Шеик Хасина, вођа Авами лиге и кћерка првог председника Бангладеша шеика Муџибура Рахмана, вође борбе за независност те земље, преузела је дужност председника владе после победе на парламентарним изборима.

1998- Умрла је америчка филмска глумица ирског порекла Морин О'Саливен, најпознатија по улогама партнерке Џонија Вајсмилера у серији филмова о Тарзану.

2002- У земљотресу на југу Перуа погинуло је најмање 97 особа.

2004- У нападу чеченских терориста у Ингушетији погинуле су 92 особе, укључујући полицајце, граничаре и 25 цивила.

2005- Посланици Парламентарне скупштине Савета Европе (ПС СЕ) усвојили су у Стразбуру резолуцију о укидању ограничења права гласа, по којој земље чланице СЕ треба да омогуће грађанима који живе у иностранству да гласају на националним изборима.

2007- Умро је српски књижевник, режисер, академик Павле Угринов. Дипломирао је на Академији за позориште и филм у Београду, на Одсеку за режију. Био је запослен као

уредник и драматург у Радио Београду а потом у Телевизији Београд. Један је од оснивача Атељеа 212, где је режирао антологијску представу "Чекајући Годоа" С. Бекета којом је то позориште отворено. Био је члан Главног одбора Стеријиног позорја, Савета Музеја савремене уметности, БИТЕФ-а, Нолита, РТВ Београд. Аутор је више књига, романа, есеја, критика, драма, и добитник је низа награда укључујући НИН-ову, Бранкову и Нолитову.

2012- Преминуо је Александар Златовић, један од најистакнутијих српских сценских уметника, сценограф и костимограф. Златовић се убраја у ред најзначајнијих сценографа бивше Југославије, који је оперске и драмске представе радио са најзначајнијим домаћим редитељима као и бројним иностранцима.

(Танјуг)